

lesciis & damnis intacta maneret, Arnum per proximum Signiæ pontem transgressus, à finitima fluvii ripa usque ad Urbem ac montes popularatus est. Hæc cum egisset, militem spoliis onustum, & inæstimabili præda atque rapina ditatum Locam reduxit, Actioque quinque & viginti millia nummum, quam pecuniæ summam promiserat, persolvit. Tunc Actius vocatis in concionem sociis: duo, inquit, Commilitones, & paucis quidem diebus præclara edidimus facinora. In itinere Pontificis Legatum obsedimus: Oppidum celebre, atque opulentum cepimus. Arrisit tunc nobis fortuna, virtusque vestra quanta foret, tunc maxime cognita fuit. Transgressi Appenninum homini socio & amico, atque Partium propugnatori; quum fere de summa rerum periclitaretur, potenti & infestissimo pressus exercitu, egregiam operam navavimus, & nostro super-ventu victoria facilis & opulenta parita; unde gloria profecto nostra æterna semper & memorabilis. Quid enim, per Deum, aliud armis quarimus, nisi socios & amicos defendere, nomen & gratiam querere, & opes ingentes comparare? Ceterum ad consummatam vere laudem hoc unum deest, ut priusquam per eandem, qua venimus, viam in patriam regrediamur, nostro ipsi nomine, nostrisque insignibus & armis victoribus Florentiæ mœnia pulsemus. Civitas diversarum est partium, nostræ familiæ gravis & infensissima numquam desistit inimicis nostris auxilia submittere, nosque ira, & odio perpetuo, & inexpiabili prosequitur. Nihil enim magis optat, quam familiam nostram ad internecionem perdere. Hæc illa est, quæ Guelfum nomen fovet, nostros numquam odio habere intermisit. Hujus consilio potissimum, atque opibus in suburbanis nostris Raimundus, quamvis parum auspato, Castra posuit. Hujus signa è muris spectavimus. Quare agite, eam, quam experti sumus, virtutem probate, & egregiam operam vestram exhibete, ut gens inimica è muro & tectis spectet Actium Vicecomitem, parentis & suas injurias ulciscientem, & familiæ nostræ superesse id virium, ut posthac, vel Patriæ, vel Generi illudere non audeat, id superesse virium, sive socios & amicos defendere, sive hosti parem gratiam referre voluerit. Sub hæc verba clamor sublatu8 à militibus, quorum fidem & alacritatem Actius laudans, postmodum eos in armis esse jubet. Oriente sole Castra mota, ac Signiam rediit. Castruciani milites, tum in gratiam Juvenis, tum ab ira, & vindictæ studio incitati eum sequuti sunt. Inde explicata acie propius Flo-

rentiam venit, se, & victricem Viperam ostentans. Acerbius eorum ignaviam increpabat, qui prodire, atque prælia, imminente muris hoste, committere non audent. Ita aliquot horas in alveo fluvii constitit. Ludicra quoque certamina militari plausu fecit, montemque præ portis ignaviam exprobrans feriri jussit. Inclinabat jam dies, & quum præ ignavia atque timore nemo unus Urbem egrediretur, Lucam proficiscitur. Mox superato Appennino in Bononienses descendit. Pati non poterat animosus adolescens Bononiensem plebem, pulla Nobilitate, quæ Gibellinæ factionis erat, patriæ imperare, & impunitum habere, quod triennio ante arma confociaffer, atque in suburbanis consistens, primum agros populatur, vicos & ædificia succendit; mox propius Urbem in loco, qui Mons Vegius dicitur, Castra locat. Obtinebat forte id temporis Mantuam, & Mutinam Passarinus Bonacossa. Adnitebatur hic Bononiensem Guelfum ulcisci, tum partium studio, tum quia ex vicinitate detrimenta meruebat. Conjungitur statim Actio, & communem hostem invadunt. Excursionibus & populatione permotus Bononiensis, natura populariter feroc, & ad arma promptus, portis erumpere parat. Inter hæc Actius, sive de via fessus, sive premente sole lassus, ab equo descendens paululum quievit: ingens vipera in galeam prope appositam, cum ceteri, quæ hostes incursum ferebantur, intenti essent, irrepit. Ingruente hoste ad arma proclamatur. Adolescens galeam è vestigio capiti reposuit; fera horribilis prodit, atque innoxia per decoras juvenis genas dilabitur. Satellites lapides & ligna tollunt: parci mandavit, quod ea victoriam portenderet, quando Gentis vipera pro insigni bellico esset. Hæc Franciscus Petrarcha. Manus per infesta utrique signa conferunt. Indignabantur Bononienses adolescentem inexpectatum hostem agros curfasse, & quoquo modo injuriam propulsandam. Urgebat Actius suos, illud idem commemorans, infestissimam gentem occisione delendam esse. Resistere non poterat Bononiensis, ita statim terga dat. Fugientes Actius usque ad mœnia delequutus, ingentem stragem fecit. Fuga & cæde, quæ passim edebatur, tumultus & trepidatio ingens in Urbe facta. Accurrere ad defendenda mœnia Scholastici ejuscumque ordinis, mulieres, atque religiosi, nec timor aliàs major in Bononia, nec consternatio fuit. Triplici victoria partam brevi, idem Franciscus Petrarcha victoriosi juvenis actus reportavit, scilicet antequam à podagris vinceretur.

Georgii Merulæ Statyellenfis, Mediolanensis Historiæ Decadis secundæ
Liber primus explicat.